

Dubbel gemarginaliseerd in de *digital age*

HOE MAKEN LHBT-MOSLIMS GEBRUIK VAN DE *DIGITAL SPHERE*? EEN ZOEKTOCHT NAAR GELIJKGESTEMDEN LEVERT LANG NIET ALTIJD HET GEWENSTE RESULTAAT OP, ZO BLIJKT UIT EEN ONDERZOEK VAN EEN GROEP STUDENTEN VAN DE RADBOUD UNIVERSITEIT IN NIJMEGEN.

tekst MELISSA BOOTS, BENTE KLUMPENAAR, GUSJE MAAS, CHARLOTTE SEINEN,
LOES TEERING EN NIELS SPIERINGS beeld PIXABAY.COM

'MONSTERS WORDEN gecreëerd als mensen zichzelf geen gezicht en geen stem gunnen', schrijft Tofik Dibi op de laatste pagina van zijn boek *Djinn*. De afwezigheid van representaties van LHBT-moslims in de media vergelijkt hij met de afwezigheid van een spiegelbeeld van monsters: 'Spiegels kunnen niet weerkatsen wat door zelfhaat wordt verslonden.'

Ondanks het idee dat islam en homoseksualiteit elkaar bijten, is het een simpel feit dat er mensen zijn die zowel homo (v/m) als moslim zijn. Makkelijk is dat vaak niet. Twee fundamentele delen van iemands identiteit botsen in hun hoofd. Of zoals Khadija Arib in haar interviewbundel *Allah heeft ons zo gemaakt* optekende over de Marokkaanse Nadia: 'Zij wilde zelf niet geloven dat ze van vrouwen hield. Want als vrouwen van vrouwen mochten houden, had Allah er wel voor gezorgd dat vrouwen van elkaar zwanger konden raken.'

Binnen de moslingemeenschap is de dominante houding dat homoseksualiteit verwerpelijk is of niet bestaat. Binnen de

LHBT-gemeenschap is er weinig begrip of juist angst voor islam. In beide kringen zijn LHBT-moslims dus gemarginaliseerd. Het is dan niet vanzelfsprekend om ontspannen gelijkgestemden te ontmoeten.

Gelukkig leven we in een digitale tijd, via internet en sociale media kunnen ook LHBT-moslims elkaar vinden. Het klinkt heel logisch, maar is dit voor iedereen zo gemakkelijk? Op basis van internetdiscussies, interviews en boeken van LHBT-moslims, probeerden we in een onderzoek, gericht in het kader van Honoursonderwijs aan de Radboud Universiteit, een completer beeld te krijgen van hoe LHBT-moslims de *digital sphere* gebruiken.

SAFE POCKETS

Over hoe het is om zowel LHBT als moslim te zijn, is genoeg informatie te vinden op internet, zoals belangengroepen als Maruf, Facebook-communities en discussiefora. De mogelijkheid tot anonimiteit, het afleggen van afstanden in een *split second* en de ruimte voor gemarginaliseerde groepen in de *digital sphere* bieden tal van mogelijkhe-

den. Het is dan ook niet verrassend dat, zoals bijvoorbeeld studies van Andrew Shield laten zien, LHBT-moslims (in zijn studie: moslim migranten) via bijvoorbeeld de homodating-app Grindr aan veilige huisvesting en informatie komen, en niet louter met dating bezig zijn zoals andere gebruikers.

Echter, dit is slechts één kant van de medaille. De andere kant wordt minder belicht omdat het bestaande onderzoek vaak start vanuit mensen die deze *safe pockets* op internet al gevonden hebben. Gaan we rondvragen en -kijken onder LHBT-moslims en meer algemeen op het internet, dan ontstaat er een breder beeld.

NIET VANZELFSPREKEND

Laten we beginnen met de 30-jarige Iraanse Amir (deze naam gebruiken we hier als pseudoniem om hem te beschermen). Hij is als homoseksuele moslim tegenwoordig woonachtig in Nederland. Hij deelde zijn verhaal met ons, en het illustreert dat het niet voor alle LHBT-moslims vanzelfsprekend is om het op internet over seksualiteit en religie te hebben.

Amir groeide op in Iran, in een gezin met islamitische regels. Toen hij merkte dat hij gevoelens voor mannen had, ontstond er conflict met zijn familie en een 'dubbeleleven'. Nu in Nederland, durft hij vrijuit over zijn seksualiteit te praten. Hij liet de islam achter zich, maar geeft aan toch nog altijd in zijn gedachten met zijn geloof bezig te zijn; hij voelt zichzelf niet waardig genoeg om moslim te zijn.

Contra-narratieven over islam en seksualiteit zouden Amir kunnen helpen. Echter, een digitale verkenning lijkt geen optie. Via Facebook en Instagram houdt hij een lijn met zijn afkomst en thuisland, en communiceert hij bijvoorbeeld weer met zijn zus. Hij ziet sociale media niet als een plek voor discussies over seksualiteit en islam. Dat is hem te persoonlijk. Amir lijkt de *digital sphere* als een (semi-)publieke ruimte te ervaren. In het digitale domein laat hij zijn leven zien, zoals hij het zijn familie wil tonen. Daar ook zijn seksualiteit prominent een plek geven, schuurt mogelijk met zijn strategie van een dubbelleven.

DIGITAAL DEBAT

Zo'n strikte scheiding telt niet voor iedereen. Zo vonden we op Maroc.nl een tiental discussiefora over homo's en islam, ook al begon de *thread* met een ongerelateerd nieuwsbericht. Toch, of juist daarom, waren daarbij moslims betrokken die zelf aangaven homoseksuele gevoelens te hebben. In de discussies waren twee thema's dominant, naast menige 'grap' en hatelijke opmerking.

Ten eerste was er een discussie over de vraag of homoseksualiteit moreel goed of slecht is. De ene kant meldde dat homoseksualiteit tegennatuurlijk is, want 'dan kun je jezelf niet voortplanten'. Of dat er sprake is van een jihad: 'Ben je een moslim? Dan is dit een beproeving, zoek je toevlucht bij Allah. Geef niet toe aan je begeerte.' Anderen stellen juist dat alles gecreëerd door Allah natuurlijk is, dus ook homoseksualiteit. Desalniettemin, praten ook juist de homoseksuele *posters* over hun

seksualiteit in termen van tijdelijkheid en noemen ze zichzelf 'monsters'.

Daarnaast is steeds terugkerend de vraag: 'En nu?' Een veel gegeven religieus advies is: niet naar handelen, het is een test. Ook komt het a-religieuze geluid naar voren om religie af te werpen en het contact met de familie te verbreken. Deze adviezen delen dat ze islam en homoseksualiteit onverenigbaar achten. Hiertegenover staat echter het advies dat homoseksuele moslims hun schuldgevoel mogen afwerpen en zichzelf accepteren: 'Zoek gewoon naar andere moslims die ook homo zijn. Ze bestaan!' Ondanks veel negativiteit kunnen de discussiefora dus een soort voorportaal zijn in het ontmoeten van gelijkgestemden.

VEILIGE HAVENS

Ondanks alle beschikbare informatie is het voor dubbel-gemarginaliseerden, zoals LHBT-moslims, niet vanzelfsprekend om in de *digital sphere* naar gelijkgestemden te zoeken en te weten hoe ze dat moeten

doen. Laat staan dat ze gelijkgestemden weten te vinden. Dit toont onze focus op LHBT-moslims die niet al de veilige havens gevonden hebben.

Voor moslims in Nederland met een migratieachtergrond zijn sommige sociale media bovendien een link met thuis. Daarmee zijn sociale-netwerksites voor hen ook niet per se de logische start van een zoektocht. Die botsen zelfs met hun dubbelleven. En als je als LHBT-moslim wél, meer of minder bewust, tegen een discussie over seksualiteit binnen de islam aanloopt, dan vind je niet per se gelijkgestemden.

Sterker nog, als je nog vol met twijfel en schuldgevoel zit, hoe weet je dan waar je moet zijn? Het internet is groot. Je stuit dan niet per ongeluk op doorwrochte argumenten, zoals die te lezen zijn in Omar Nahas' boek *Islam en homoseksualiteit*. De kans is groter dat je stuit op oppervlakkige discussies en negativiteit. En met een beetje geluk op de opmerking dat er meer mensen zijn zoals jij. Dan weet je dat het wellicht baat heeft om verder te zoeken. ✕

LITERATUUR

Allah heeft ons zo gemaakt.

Liefde tussen vrouwen. Khadija Arib (2011)
Amsterdam: Balans.

Djinn. Tofik Dibi (2015)

Amsterdam: Prometheus.

Islam en homoseksualiteit. Omar Nahas
(2001) Amsterdam: Bulaq.

**De kans is groter dat je stuit op
*oppervlakkige discussies en
negativiteit.***